



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Pauli Segneri E Societate Jesu Qvadraginta Sermones

Segneri, Paolo

Dilingae, 1693

Sermo III. Die Veneris post Cineres. Quisquis offensus veniam negat,
rationum momentis vincitur & divinis & humanis, illam dandam esse,
nisi stultus malit sibi ipsi nocere amplius, quàm inimico ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52496)

mus, ut palam facere omnibus possimus, nulli nobis amplius curæ esse amicos mortales. O quot concipiemus laude digna proposita, quot pia vota! sed heu attigimus horam fatalem, jam supremus lentè meat anhelitus, moriendum est. Perpendite, quæso, quâ fronte, quâ animi verecundiâ ac rubore, quo doloris sensu Numen offensum intuituri simus: & faxit Deus, ne subito furore correpti, atque ab humani generis inimico in desperationis barathrum præcipitati, damnemur. Et quomodo pericula tam horrenda licebit evadere? Ecce in promptu remedium! firmissimo hodie & inviolabili decreto statuamus, Deum

intimi deinceps, & dilectissimi amici loco habere: amemus parentes, sed infra DEUM; diligamus Sodales, sed minùs DEO; observemus Superiores ac Dominos, sed magis DEUM, nec erubescamus, contra quoscunque, qui DEO contraria suadent, libero ore ac fronte protestari: *Deus meus, in Te confido, non erubescam.* Quis enim ægrè ferat, si postponatur illi, qui nos creavit, redemit, atque æternum beatos efficiet? & sit licet, quem hoc animi nostri propositum offendant, hac ipsa ex causa, velut affectu nostro indignus, ex amicorum numero excludi meretur.

SERMO TERTIUS.

DIE VENERIS POST CINERES.

Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros.

Matth. 5.

I.  Int infinitæ grates sancto & supremo Ecclesiæ Præsuli Gregorio, qui peracutè advertit, Christum Piscatores ad Apostolorum vocasse, cum retia & sagenas in undas projicerent, non verò cum easdem attraherent; *mittentes retia*: ut discat Orator Evangelicus, muneris sui ac debiti esse, non reipsâ lucrari animas. sed omnem conatum eò dirigere, ut finem tam ex-

celsum consequatur: laxanda sunt Verbi Divini retia in Auditorum animos, esto quòd arduus labor fatiget, aut frons sudore diffluat; an verò peccatores astutorum piscium instar, aut insidias evitent, aut è plagularum sinuosis anfractibus sese expediant, id enim verò minimè illum angat, necesse est, sed Auditorum arbitrio permitendum: infelix Orator successu sinistro turbari non debet, sed eâ se spe ac cogitatione solari, quòd unusquisque mercedem labori, non verò fructui com-

1. Cor. 3. commensuratam accipiet: *Unusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem*, inquit Apostolus, *non secundum suum fructum*.

Certè hoc fuit, Auditores, quo ad suggestum hunc conscendendum induci me passus sum, fugam aliàs exemplo Jonæ capeffiturus, à facie Domini, eò solum discrimine, quòd ille fugerit metu compulsus, ne homines converterentur, ego verò timore adactus, ne obstinati in malitia perdurarent. Sed quid inutiles moras traho? urget enim me DEI mandatum, ut Ejus loco ac nomine denuntiem atque imperem vobis, pacem cum inimicis servare, condonare offensas, & injurias remittere: *diligite inimicos vestros*. Tantùmne de vobis mihi hodie ausim promittere, ut me id obtenturum credam? clamare quidem potero lasso anhelitu ad ravim & sudorem usque; sed quo effectu aut fructu? tractandus enim est affectus animi tam ferox, qui nec rationes æstimet, nec sequatur consilia, nec preces moretur, ferocientis instar aspidis, quæ aures ad vocem incantatoris obturat, ne lethalem aculeum figere prohibeatur: meritò ergo dubio locus relinquitur, an absque exultationis & honoris mei jacturâ hinc discessurus sim. Ex parte altera adduci non possum, ut credam, homines tantæ sagacitatis & sapientiæ, qualem in vobis suspicio, eo furoris impetu abripi se passuros, ut dedignentur audire Oratorem, qui alium sibi finem præfixum non habet, quàm vestrum interesse & salutem. Quæ cum ita

sint, quid tandem à me expectatis? venire me forsan creditis hac horâ, & in pulpito comparere, ut in favorem inimicorum vestrorum perorem? absit id procul à me, nec enim eos vel agnosco, vel magnifacio; neque vos hactenus tam malè de me meriti estis, ut eorum, qui in vos injuriosi fuerunt, aut protectorem agam, aut Advocatum: infelices illi, & malè feriati non nisi laqueo digni sunt, qui illis gulam suffocet, dum personas tot titulis claras, quales vos veneror, tam protervè lacessere ausi sunt: unde si merita & temeritatem eorum attenderem, primus omnium ego forem, qui vestrum in illos odium irritarem, ipsisque graviora omnia imprecarer, quàm à vobismet metuere possent, aut exspectare. Verùm, quod unicè me angit, est ardentissimum studium salutis vestræ; hæc est, quæ me ad dicendum impellit; hæc est, quæ stimulos mihi admovet, ut maximâ virium ac vocis contentione hodie verba facere proponam: video enim, ah video inexplicabilem malorum cumulum, & gravissima damna; quæ vobis imminet, si indomito affectui fræna laxatis, cæcòque & inconsulto impetu, vestram in adversarios indignationem effunditis. Id ergo solum honoris à vobis exspecto ac rogo, ut, si vera dixerò, benevolè me audiat: tum verò, quod lubitum fuerit, decernite.

II. Non me latet, Auditores, affectus animi, quos passiones appellant, intellectus aciem adeo obfuscare, ut, velut in Cimmeriis tenebris, aut nocte intempestâ, bonum à malo dis-

cernere non possit; *conturbatus est*
in ira oculus meus, dicebat David: *ca-*
ligavit ab indignatione oculus me-

us, Jobus clamabat: pressius ad hoc
Ad Ephef. 4. 26 alludit Apostolus, dum dixit: *Sol non*
S. Thom. in Epist. ad Ephef. c. 4. lect. 8. *occidat super iracundiam vestram:*
id est, Sol non occidat, ut interpretatur
D. Thom. non obtenebretur dictamē
rationis. Certè si vel unicus ac tenuis

tam amœni solis radius in mente ve-
 stra reliquus foret, clarè videretis, vos
 longè plus mali vobis ipsis accersere
 per vindictam, quàm emolumenti ve-
 stris æmulis accrescat per veniam: esto
 enim eam à vestra benevolentia non
 difficulter obtineant; non obtinebunt
 tamen ab inquietæ conscientia morfi-
 bus & animi furiis, qui sunt domestici
 tortores cujusvis scelerati? fugiant,
 quò lubet, nunquam vindices eorum
 manu effugient, & vel in hac, vel in
 altera vita illatæ vobis injuriæ majores
 longè pœnas dabunt, quàm quas à
 vobis pati possent aut expectare. E-
 contrario si vindictam sumere, decre-
 tum vobis est, quas non misérias quæ
 damna incurretis? constat, iracundi-
 am inter omnes animi affectus esse
Horat. l. 1. Ep. 2. maximè cæcam & præcipitem; *ira fu-*
ror brevis est: quisquis illà agitur,
 nihil operatur prudenter, omnia temerariè;
 nihil illi videtur arduum, nihil
 periculofum; plana ac tuta sibi fingit
 omnia, omnesque eventus sibi faventes
 ac propitios credit, nec considerat,
 sæpius accidere, ut concidat victus,
 qui se victorem sperabat. Iram non im-
 meritò cani comparavit Aristoteles;
 hic enim, si observâstis, vix ad domûs
 limina pulsantem percipit, cum subitò

illum terret latratu, mox incallescens
 accurrit ad ostium, ut in accedentem
 insiliat, nescius, sintne pauci an plu-
 res, robusti an imbecilles, armati an
 inermes, quos aggredi parat; unde sæ-
 pius reverti cogitur demissa ac sauciâ
 cervice; id quod minimè ei eveniret,
 si furori suo moderari nòset, & An-
 tagonistæ sui vires prius exploraret, ac
 tum demum vel latratu eum laceffe-
 rer, vel morfu infestaret. Idem acci-
 dit homini irato, qui canis instar im-
 providi in quemvis temere insilit, nec
 prius, uti oporteret, periculi, cui se ex-
 ponit, magnitudinem perpendit, nec
 suas, nec alias vires ponderat; unde
 dum parat offendere, retrocedit offen-
 sus, dùmque ulcisci cogitat veteres
 injurias, accipit novas. Et quo, obse-
 cro, ipso scitis, feliciori vos sorte
 usuros? demus enim, vos ad extremos
 usque Indos & Garamantas inimicum
 ejicere, nunquid supersunt alii, qui
 partes agant ejecti? rarò vindicta ad
 votum plenè succedit: extinxisti for-
 san inimicum, sed ejus familiam & fau-
 tores adversum te suscitâsti, atque uno
 cadente, centum fortè alii in tuam
 perniciem resurgent. O quantos est
 numerare, quos vindictæ pœnituit!
 quantos, quibus doluit, fuisse victores!
Quoties pœnituit defensionis! exclama-
 mat Tercullianus: putabant se victo-
 riâ securitatem sibi peperisse, sed non
 adverterunt incauti, se unum duntaxat
 Hydrae caput demessuisse, novo indies
 periculorum incremento. O quàm
 molesta ac tædio plenissima vita du-
 cenda est, dum quietè ac pacificè cum
 uno solùm homine vivere recusas!

Opor-

De Pœni-
 tentia.

Oporteret, carere intimis non rarè amicis, sèque omnibus illis offensum ostendere, qui inimicum sanguinis propinquitare, vel familiari consuetudine contingunt; abstinendum honestis animi relaxationibus, ut eorum consortium fugiatur, quorum societatem adversarius frequentat; perdenda propemodum libertas, dum non licet ire, quò lubet; sed præmittendi identidem exploratores, ut constet, quinam ibi sint, fuerint, aut eò venturi sint: omnis aspectus novam suspicionem movet: quivis armorum strepitus timorem exacuit; cibum omnem latens fraudulentè toxicum reddit suspectum; omnem deambulationem locatæ alicubi insidiæ impediunt; somnus ipse periculosus est, & traditores sub lectuli sponda timentur: optimi proventus ac redditus expendendi sunt in servos, qui defendant; in exploratores, qui informant; in sicarios, qui insiliant; in pascendis illis stomachis, qui non nisi plumbo & pulvere nitrato pascuntur, parandis, dicam, sclopetis & bombardis ignivomis, *quæ nunquam dicunt, sufficit.* Et nunquid in dies videmus, intaustis hisce odiis illustres extinguere familias, nobilissimas vastari parentelas, pinguißima patrimonia exhauriri? Et quomodo vitam vivere potestis tam miserandam, damno vestro certissimo & gravissimo, lucro omnino modico & dubio? Edicite, obsecro, edicite! jam enim abundè vobis perspectum esse arbitror, me non favere inimicis, sed eorum duntaxat, qui sanguine vobis aut amicitia proximè juncti sunt,

imò vestram ipsorum causam unicè tueri

III. Unum è duobus respondendum vobis superest: Primum, paratos vos esse, perdere omnia amore vindictæ. Sed, pace vestrâ dixerim, en, solem rationis in vobis extinctum, *sol occidit, occidit!* O mentis inopiam! ô insipientiam! nonne hoc est amentia singularis, qualis, teste Plinio, olim fuit Drusi Tribuni plebis, qui ut Quinto Cepioni æmulo suo noceret, audite, quæso, quid egerit: fatentis capræ sanguinem haurit, pestiferum non minùs, quàm haustu ingratum, ut sic venenum ac mortem, quam ipse præbiberat, æmulo afflaret. Nunquid hæc est stultitia consummata, & conclamata phrenesis, ut ait Chrysostomus: *quid stultius, quàm temetipsum mulctare, dum te de altero credis ultionem sumere?* Alterum est, si dicatis, eam esse vestram conditionem, ut nihil vobis amplius perdendum super sit; vos esse omni curâ solutos, & solos; non habere vos emolumentum, cujus admittendi metus vos retineat, nec familiam cui providere necesse sit; sublato, aut saltem oppresso æmulo; non superesse, quem timeatis. Sed mitius, quæso, ista ac parcius; si enim ita ratiocinamini, ignoscite, si dicam, non tantum advesperascere & ad occasum properare solem vestræ rationis, sed ultissimâ vobis, & intempestam nocte incumbere. *Me ergo non timebitis, dicit dominus?* Si alius nemo superest, quem timeatis, nunquid DEUM agnoscitis, quem formideris? O si nossetis, quàm gravem DEO injuriam

*Homil. de
simul. &
tra Ducæ
interpreto*

*Jerem. 50
22.*

intro-

irrogetis, cum privatam de hostibus vestris vindictam sumitis, mihi credite, tam largas furori vestro habenas nequaquam laxaretis!

IV. Ponite vobis ob oculos Principem, potentiâ & pietate conspicuum, qui ad demonstrandam animi sui propensionem, subdito suo in hunc modum loquatur. Pactum tecum statuere animus est, amice; ausculta igitur, & benevolam mihi aurem præbe: ædictum per omnes, quibus impero, statum promulgabo, ut, quicumque demum injuriam tibi inferre præsumpserit, lætæ Majestatis reus habeatur: non aliter in illum, quàm si in meam personam injurius fuisset, animadverti jubebo; omnes injurias, contemptus ac despectus, qui tibi fient, tanquam meos interpretabor & uliscar; eâ tamen conditione & pacto, ut jus ultionis & vindictæ mihi soli cedas; ego tuas injurias veluti mihi illatas accipiam, & velut proprias vindicabo. Edicite Auditores, si vili & abjecto suo vasallo hunc in modum Princeps loqueretur, nunquid summo id sibi honori duceret subditus? quòd si iis conditionem istâ, tanquam nimium gravem ac onerosam, respueret, nunquid stulti, barbari & inhumani hominis notam sibi inureret? an impudens hic servus tam benigni Principis gratiam, aut benignum obtutum mereretur? an non indignus esset, ullam personæ suæ rationem haberi? quin an non dignissimus foret, quem Princeps procul à conspectu facessere juberet, & non tantum ab æmulorum insultu non defenderet, protegeretve, sed atrocissimè persequeretur?

Ipsissimus hic casus est, in quo versamur, Universali lege Deus cavit, omnem injuriam homini illatam non aliter accipiendam, quàm si DEO ipsi facta esset: *Benignissimus & piissimus Dominus*, ait Salvianus, *cum servis suis communem sibi & honorem & contumeliam facit, ne quis, cum DEI servum lædit, hominem tantum à se lædi arbitretur. Nemo ergo nos offendit, quin Deum offendant, neque unquam delinquitur in proximum, quin delinquatur in DEUM: Qui vos spernit, me spernit.* Hoc cum ita sit, patet, non potuisse DEUM majus sui erga hominem amoris argumentum exhibere. Verùm sicut contumelias nobis illatas velut suas interpretatur, ita pariter totum jus vindictæ sibi postulat relinqui: *mihi vindictam, & ego retribuam.* An non ergo bilem DEO & stomachum movemus, si legem hanc, velut iniquam, aut nimis arduam repudiemus? an enim hoc pacto commodis nostris obfuit? an intolerabile jugum imposuit, aut damnum nobis intulit? necesse omnino est, nos alterutrum ex duobus fateri, Deum scilicet aut non posse nos ab inferenda injuria tueri, aut nolle illatas ulscisci. Sed quis tam stolidè deliret, ut hoc sentire vel dicere præsumat? percontemur D. Joannem Chrysostomum, & audiemus, Deum usque adeo delicatum habere nostrarum injuriarum sensum, ut faciliùs ferat suas, quàm ut nostras dissimulet: *Sape enim mos est DEO, ut dimittat, quæ in se peccata fuerint, verùm quæ in proximum, ea maximè exqui-*

ad Hebr.
10. 50.

Hom. 26.
in Gene-
sin.

exqui-

exquirat severitate. Duplici, & pal-
mari scelere se obstrinxit quondam
Cainus, primò in Deum, dum sacrifi-
cium. Illi debitum impiè contamina-
vit: altero in fratrem, dum invidiæ sti-
mulis agitatus vitam ei eripuit: quis
non Deum, ob primi delicti enormi-
tatem, magis implacabilem futurum
autumasset? primum enim id in mun-
do scelus erat, virtuti religionis adver-
sum, & proinde pœna memorabili ca-
stigare merebatur, ut divini cultûs &
nominis majestati consuleretur; & ta-
men, ait D. Chrysostomus, audite,
quàm clementer Deus, quàm leviter
in illud animadvertit? totum suppli-
cium intra unius exprobrationis limi-
tes stetit: *Peccasti*; nec punivit illum
ut Judex, sed ut amicus corripuit.
Quamprimùm autem Cainus in Abe-
lem deliquit, hîc enim verò furorem
suum haud continuit, maledixit scele-
sto, è conspectu atque oculis parrici-
dam fugavit, silvarum abditis conclu-
sit, terroribus persecutus est, nec ullam
ei per reliquos vitæ annos requiem
indulxit, animo ejus tot furiis agitato,
quot vel de die cogitationes, vel noctu
somnia concepit. Et cuiquam adhuc
animus sit, vel suspicandi quidem, in-
jurias nobis illatas, DEO cordi non
esse? cur non ergo omnes nostras
causas justissimo DEI judicio deci-
dendas committimus? cur, vilissima
licet mancipia, debitam supremo Do-
mino auctoritatem nobis arrogamus?
nunquid hoc est divino tribunali re-
belles fieri, ejusque forum repudia-
re? *Et quem honorem litabimus*
Deo, si nobis arbitrium defensionis
R. P. Segneri Quadragesimale,

arrogaverimus? inquit Tertullia-
nus. Si nos ipsos offensarum nostra-
rum Judices constituimus, si proces-
sum formamus, si sententiâ lata de-
cernimus, si executioni Justitiæ manu
nostrâ litamus quid DEO reliquum
est, quàm otiosum dissensionum no-
strarum spectatorem sedere? qui solus
noster judex sine ullo appellationis re-
medio esse deberet. Frustra igitur
vobis ingemino illud Psaltis Regii;
Deus ultionum Dominus, Deus ul- *Ps. 93. 1.*
tionum Dominus: neque enim talem
vos Eum agnoscitis, dum judicandi
libertatem illi negatis: *Deus ultio-*
nem liberè egit, nec patitur telum si-
bi è manibus eripi, ut vos ad libitum
illud intorqueatis. O quàm acerbè
hunc sui contemptum sentiet! regalia
enim sibi usurpare, & supremi Do-
mini jura involare, est delicatissimi a-
pud Principes sensûs. Videtis igitur to-
tum lucri compendium, quod ex vin-
dictæ desiderio in vos redundat: si e-
nim divino vos judicio submitteretis,
Deus vestrarum partium tutelam su-
sciperet, & vindictam sumeret de ini-
micis vestris; cùm verò hanc vobis
ipsis potestatem temerè arrogatis,
DEUS de vobis gravissimam vindi-
ctam sumet. Eligite ergo, quod pla-
cuerit: vultisne Deum vestram adver-
sus æmulos causam tueri? an verò ex-
periri adversarium, & inimicos vestros
tutari? maturo consilio rem perpen-
dite; alterutrum necessariò est eligen-
dum. Itane verò omnis consilii &
rationis expertes eritis, ut timeatis
homines habere adversarios, omniq;
studio in eorum ruinam incumbatis,
nec

E

nec

Isai. 31.
12.

nec tamen formidetis adversarium habere DEUM, illumque irritare non horreatis? *Quis tu, DEUS ipse per Isaiam loquitur, ut timeas ab homine mortali, & oblitus es Domini factoris tui?*

Facile praevideo excusationes, quas adducere paratis: actum scilicet est, dicetis, de honore vestro si vindictam negligitis; decet enim, ut offendant, qui offensus est; inferior adversario suo censeatur, qui inultus injuriam patitur, & à Superiore vindictae subsidium petit. Enimverò grandem oppositionem! quin maximam, non negaverim. Sed ego vobis cum primis gratulor, Auditores, si hæc prima est actio, quâ honoris vestri integritatem læsistis: quasi verò non magis indecorum ac turpe sit, Virum equestrem, eumque conjugii vinculis adstrictum, obscœnissima frequentare lupanaria? actoris munere infamibus in theatris perfungi? mercedem operariis debitam annis integris morari? tantam in verbis, factisque fallaciam præferre? proprii commodi, modicique lucelli studio personis longè inferioribus palpum facere & turpiter adulari? innocentes ex livore & invidia calumniis onerare? bonum alterius malignè intervertere? nã igitur præclaros honoris vestri custodes! dum non erubescitis, tot turpissimas actiones in animæ vestræ perniciem admittere, nunc verò religioni vobis ducatis, vel unicam in summum ejus lucrum operari? Sed unde, quæso, tantum honoris vestri præjudicium aut jacturam evincitis? quasi verò non potius habenda

sit fides Salomoni, qui illud honorificum esse asseverat? *Honor est homini, qui separat se à contentionibus.* 3. Constat, personas etiam nobilissimas, frænato vindictæ desiderio, veniam offendentibus dedisse, quin ullam, ipso etiam mundo teste, nataliū aut honoris sui maculam passi sint; cur ergo eorum exempla sequi dedignabimur? an infames dicemus Basilios, infames Nazianzenos, Athanasios, Chrysostomos, qui exempla veniæ tam memoranda reliquerunt? Tantæ mansuetudinis erat Gerardus Canodiæ Archiepiscopus, ut, cum saxis à populo impeteretur, paternè illi benediceret: num infamis propterea haberi mereatur? Ambrosius Archipræsul Mediolanensis victum & alimenta longo tempore subministravit perfido traditori, qui vitæ illius insidias struxerat: num tantæ pietati infamiæ notâ inuremus? Achatius Amidiæ Antistes tantæ fuit clementiæ, ut ad sustentandos quosdam gentiles, qui ei protervè illuserant, nec vasis sacris pepercerit; an & iste in infamium numero collocandus? Hos si infames censetis, censendus etiam erit Carolomannus Princeps, qui colapho percussus, nihil asperius in percussorem statuit, sed eum blandè compellavit: Infamis erit Leo, infamis Zacharias, infamis Alexander, singuli totius Christiani populi suprema capita, quorum unus inimicum servavit in vita; alter ditavit opibus, tertius dignitates adjecit. Quid ad hæc respondetis? an hi omnes infamium catalogo adscribendi, quod neglectis mundi legibus Christi doctrinam secuti sint?

VOS

vos ipsos in hac causa iudices appello. Fingite, hos omnes, quos memoravi, inimicis suis veniam negasse, in ipsorum perniciem & internecionem jurasse, propria ipsos manu jugulasse; an ob id majori in pretio habendos existimatis? dicite, num eos gloriam digniores judicaretis, si manus sanguine inquinatas monstrarent, ut barbari Brasilia assolent, quam si animos odii puros ostendent, ut decet Christianos? Verum cur argumenta mea non eluditis? dicendo: omnes eas personas fuisse sacras, & Ecclesiae obsequiis consecratas, atque adeo pro illis minimè militare rationes, quae vobis patrocinantur: quasi verò, qui Aris inserviunt, non peraequè homines vobis similes sint, sui que honoris & existimationis rationem habere non debeant. Wenceslaum ergo, profanum Bohemiae Ducem considerate, quem ad mortem usque persecutus est Boleslaus, sanguine quidem, sed nec religione, nec moribus Ducis Germanus, in quem cum iusto supplicio veluti Princeps animadvertere sapientius potuisset, magis tamen eum clementiam & humanitate delinire studuit, quam carcere & suppliciis domare: incassum tamen omnia; cum enim de nocte solus pro more è templo redit, habitu potius paenitenti Eremitae incolae quam Principis Majestati conveniente, eluctatus ex insidiis Boleslaus, stricto eum ferro aggreditur; primum quidem ictum dexterimè Wenceslaus elusit, & licet armis instructus non esset, inimicum tamen stringit à tergo, mox terrae alli-

sum sternit, & incredibili robore enses è manibus extorquet. O factum perbene! Ecce reum ad innocentis pedes? Quid modò Wenceslaus, strictum vibranti gladium, agendum? eja, discernite! Nisi mavelit honoris jacturam pati, nunquid nocentis pectori immergendus est ensis? an purus à sanguine servandus? dicam ingenuè, quid fecerit; erectus cum fratre in pedes, sic allocutus est traditorem: ego, tamen si à te offensus, omni tamen te metu libero, id unum memori mente repone, praestare mori Abelis instar, quam vivere similem Caino; si tamen Cainum potius imitari placet, effunde iram infelix, satia te, & inebriare sanguine, quem sitis; ecce tibi ferrum restituo, ne tam dirà voluptate te privem: dixit, projecit enses ad talos, lentoque & ad majestatem composito gressu discessit, relicto fratre non tam praerubore, quam formidine factique novitate attonito. Sed fingamus, Wenceslaum partem oppositam elegisse; fingamus, dum subiectum potestati suae perfidum fratrem teneret, enses in pectus defixisse, aut jugulum secuisse, aut saltem armatâ manu immisâ, constrictum vinculis carceri mancipasse, ac profundâ turri sepulchrum tenuisse: an gloriosorem futurum existimatis, quam fuit, dum unâ cum ferro libertatem ei restituit? non me latet quidem, hanc ei pietatem vitae dispendio stetit, quantumvis enim frater barbarus & immanis placatum se fingeret & paenitentem, non multò tamen post tempore, furiis infernalibus agitur, destinatum ani-

mo parricidium complevit. Nunquid adhuc Wenceslaus inter infames censendus est, dum potius elegit, cum suo periculo veniam largiri inimico, quam iustâ vindictâ securitati suæ consulere? eia, quid respondetis? non equidem crediderim, frontem vobis adeo perfrictam & protervam esse, ut, vindictæ cupiditate occæcati, tam stultum iudicium feratis: quod si dicere fortè sustineatis, similes viros Divino quidem iudicio ab infamia absolvi, ex mundi tamen sensu imbelles & effæminatos habendos esse; non obsisto quidem, sed vos ipsos appello, num honor, tam corrupto iudicio nixus, tam gloriosæ possit infamiæ æquiparari? quis enim cum tam præclaris viris infamis haberi dedignetur? eligant sibi alii gloriam cum Adonibezeco, Abimelech, & Roboamo, qui crudelitatis monstra dicebantur; ego sanè eorum sorte contentus sum, qui exemplum mansuetudinis erant; cum iis non horreo infamiæ notam: cum iis gaudeo infamis & dici, & haberi; novi enim perbene: *quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.* Et cuius auctoris esse creditis sententiam, quam allegavi? moderni, an veteris cuiusdam Doctores? neutiquam; sed ipse est

Luc. 10,

Christi: qui dubitat, Divi Lucæ caput sextum decimum consulat, & suis met illam oculis usurpet. An plura adhuc insensati poscimus? circumspicite, quæso, quid illud sit, quod cum tanta hominum strage passim ambitur & quæritur, dum cupiunt, inimicis dominari, eos prosternere, & subjuga-

re; hæc enim, quæ juxta linguam stultorum mundi, gloria dicitur, in DEI oculis mera est *abominatio*: *Quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.* ^{2. Reg. 22.} An talem vos gloriam ambitis? lubens ego eam vobis cedo; tenete illam, & fruimini: ego infamis esse eligo; *vilior fiam, quam factus sum*, modò infamis sim cum sequacibus DEI mei: *melius est, verba sunt Salomonis planè divina, humiliari cum mitibus, quam dividere spolia cum superbis.* ^{Prov. 1. 10.}

VI. Quanquam nec hanc, quam speratis, gloriam concedere vobis plenè possim; tamen si enim, qui veniam inimicis largitur, apud nonnullos aliquam famæ jacturam patiat, nunquid qui se barbarè vindicat, apud plures alios honoris sui maculam contrahit? quotquot enim sapientiores sunt, & saniori iudicio pollent, inter Politicos quidem, ut appellant, eum numerant, sed unâ sanguinolentum, furibundum, & bestialem dicunt; iram vestram muliebrem magis, quam masculam appellant, dum post tot officia vobis præstata, post tot rationum proposita momenta, tantum generosi sanguinis vobis non est, ut condonatâ liberaliter injuriâ cum inimico in gratiam rediretis, prout fecit cum Saule David, cum Cinna Octavianus, Philippus cum Nicanore, cum Catone Murena, & Cæsar cum Marcello: dicent, vos viperis & vespis esse similes, quæ pungunt, à quo punguntur. Hoc si vobis gloriæ vertitis, æquali laude digna erunt animalcula, maximè timida, quæ sensum iræ habere

habere solent magis delicatum. Quòd si igitur aequè ignominiosum est apud probos & sapientes, sumere vindictam, quàm apud stultos & impios, condonare offensam, nunquid præstat, vos ab insanâ plebe, quàm à sensatis & prudentibus contemni? dixi plebem insanam; qui enim tandem sunt ii, à quibus impropria timetis? an Constantini, Justiniani, Theodosii, quos Christianorum Lycurgos appellare meritò possumus? sed isti nihil in eos, qui veniam inimicis generosè indulgent, statuerunt; probè enim inclyti hi viri noverant, quidquid honestum est, illud peræquè honorificum esse. Illi ergo, qui vobis formidinem incutiunt, certè alii non sunt, quàm homines effrontes, semipagani, Idololatrà, & Athei, superbi criminatores Evangelii, quod tamen proficiuntur. Ecce quo eos loco habeat gentium Apostolus, primâ ad Timotheum Epistolâ; *qui non acquiescit sanis sermonibus Domini nostri JESU Christi, & ei, quæ secundum pietatem est, doctrina, superbus est, nihil sciens.* En superbos, ignorantes, ambitiosos nominat! & horum judicium, veluti vitæ regulam, vos adoratis? laudes vestras ab ipsis quæritis? ab his mercedem speratis?

VII. Quòd si hisce rationibus necdum convicti etiamnum creditis, ignominiosum esse condonare, gloriosum verò ulcisci injuriam: permitram id vobis; sit ita, ut opinamini; quid porro concluditis? num obedire divinis Christi imperiis detrectabatis? Necessè enim verò est, cervicem in-

flectere, Deoque sacrificare ambitionis insanæ, & vanitatis affectum. Sed hac ratione delicatum illud honoris vestri Punctum periclitatur: periclitetur sanè; hæc sola vobis patet ad Paradisum via; aspera quidem illa, difficilis & confragosa; non negaverim! sed quid tandem? an ulli unquam via floribus & rosis conspersa illuc obtingit? nunquid omnes potiùs per spinarum aculeos eò eluctati sunt? *Delicati mei ambulaverunt vias asperas;* ^{Baruch, 5. 26.} vox DEI est per prophetam Baruch. Aspicite cœlites utriusque sexûs, maxime delicatos, & delicatas; ah quo tramite cœlos petierunt? horrore concutior aspectu solo: ut illuc Lidwina pertingeret, triginta, octo annorum spatio summos inter dolores lecto hæsit affixa, dissoluta paralyti, convulsionibus contrita consumpta gangrænis, renum doloribus cruciata, viva mortis imago: *Ambulavit vias asperas.* Ut illuc perveniret Britius, toleranda ei erat infamis dejectio à summo gradu dignitatis Episcopalis, non nisi per contumeliam extorta: *ambulavit vias asperas.* Ut lauream arriperet Godolèva, mancipiū egit patientissimum, gemens sub capistro mariti omni humanitate exuti: *ambulavit vias asperas.* Tiburtius, ut illuc avolaret, accensis inambulavit carbonibus; Vincentius candentes laminas supinus sustinuit; Theodoretus liquidum plumbum hausit; Clemens Ancyranus octo & viginti annis uncinos & equuleos, bitumen & faces ac securium carnificinam toleravit: *Delicati mei ambulaverunt vias asperas.*

Neque id consilii tantum, aut supererogationis, sed debiti & obligationis opus fuisse existimetis; si enim tortoribus inclamassent: parcite, tantum paradysum non placet emere! certe non jam cum mentibus angelicis exultarent, sed fremerent cum damnatis. An ergo res tanti vobis momenti videtur, cælum mundani honoris levi dispendio comparare? Sed credit mundus, vos à vindicta non virtutis amore, sed virium defectu & animi vilitate desistere! credat sanè hoc mundus, quid interest? nunquid æternum caduco ac temporaneo mereatur comparari? *In patientia vestra possidebitis animas vestras.*

VIII. Sed antequam ad perorandum me accingam, argumentum unicum sinite vobis proponam, cui cupio responsum dari, quodque unum velut aculeum in cordibus vestris relinquam. Ad eum adducti estis articulum, ut unum à vobis eligendum sit, aut vestri vos honoris dispendium pati, aut DEUM sui: si vindictam negligitis, contemnet vos mundus; si vos ulciscimini, DEUS à vobis contemnitur: quodnam è duobus magis conveniens videtur, vestrum honorem pessumdari, an Divinum? Assequor, nisi fallor, mentem vestram: patiat, dicitis, Divinus honor; salva & integra stet, fama nostra! optimè statuitis, nil quod adjungam, superest: dixi. O dignissime miseratione Redemptor! cur, quæso, tantum inutilis laboris ad lassitudinem usque insumpsisti, obsecrando, insinuando, iteratò commendando, ut ex tuum amo-

re inimicis veniam demus? *Ego autem dico vobis, Ego autem dico vobis.* Ah, faceffe cum illo, ego dico: quin optarem, pace tuâ dixerim, nunquam hoc tibi è labris excidisse. An speras, nos voluntati tuæ cessuros, subscripturos mandatis, parituros jussis? an fopienda credis odia, & gladios vaginæ reddendos? an cessabunt propterea homines, ruere in vindictam, in injurias, in ferrum, sanguinem, vulnera, mortem? Absiste, quæso, ingeminare: *Ego;* Tui enim Christiani pluris faciunt vel tantillum honoris sui, quàm omnia tua desideria, consilia, imperia. Nónne vides impleri illud Jeremiæ? *Ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium, & non suscipient illud.* Tace, obsecro, deinceps, mi JESU; aliàs recedes confusus, seque contra te erigent universi; insultabunt Tibi, & dicent, dura, factuque nimis difficilia, quin infamia & inhonora tua esse imperia. Ecquid eorum criminationi oppones? an os oppilabis solo illo: *Ego dixi?* fuit hæc quondam antiquorum jactantia, ut unicum illud: *ipse dixit,* ad omnia contra Pythagoræ doctrinam emissæ tela retundenda sufficeret: te verò tanti non faciunt; nobiles nostri meliùs intelligunt honoris punctum, quàm Tu: Tu in stabulo natus, educatus in officina lignaria, & si id ausim dicere, nostri amore in crucis patibulo mortuus, & vituperiis confectus, quid punctum honoris sit, non intelligis. O Christiani! cor mihi rumpitur, zelo dicam, an tantæ impudentiæ abominatione! progredi ultra

ultrà haud possum. An & vos ex eorum numero esse vultis, qui Christum tam profligatè confundunt? an & vos patiemini, ut Servator noster ita contemptus, despectus & pudore suffusus recedat, ne modicum de honore vestro decedat? *Sol non occidat super iracundiam vestram*, repeto, *sol non occidat super iracundiam vestram*. Ah, ne sinite, tam spissas vobis tenebras à passionibus vestris obducere! ego tantisper, dum vos prudentius decernitis, respirabo.

PARS ALTERA.

IX. ERunt fortè nonnulli Auditorum meorum, qui hac se oratione peti negabunt, ut qui nulla profiteantur odia, nullas inimicitias nutrant. Verum dicunt; non enim profitentur apertè, sed sovent occultè. O quanti sunt, qui inimicitias in corde cuniculorum instar contegunt, absconditas quidem, sed suo tempore, nec sine fragore erupturas; præstolantur horam commodam, & captant occasionem: *Ira in sinu stulti requiescit*, dixit acutissimè Ecclesiastes. Videbitis nonnullos, qui mundo sapientes audiunt, stulti DEO, simulatores iniqui, & liceat ita loqui. *Politici*, veteres injurias tantà dexterritate obtegentes, ut iram omnem emortuam credas. Errasti; non est mortua, *requiescit*. Eia, irrita eam paululùm, & videbis vigilantem, atque expergefactam. Nonnulli malum alteri non inferunt, virum defectu; at certè desiderant, rabiem nutriunt, rancoribus pascuntur, ad solum inimi-

ci nomen sanguis ebullit in venis: considerate modò, an suum illi aliquum sint indulturi, quem nec aure, nec oculo dignantur, cui omne humanitatis officium negant? quod si familiaris interdum cum eo agunt, id ex composito faciunt, ut eum reddant incautum suique securum, sicque suam in illum rabiem certius effundant. Fallitur, quisquis credit, DEUM execrandis duntaxat vindicis, homicidiis, latrocinis, & quidquid atrox in æmulum decernitur, offendi; audite, quid per Oseam loquatur: *Ad iracundiam me provo-* *Osea 12.*
cavit Ephraim in amaritudinibus suis: Ecce, non dicit, *in furoribus suis*, non *in facinoribus*, sed *in amaritudinibus*: Ipsæ amaritudines, quas nunquam radicitus è corde tollitis, ipsæ enim verò Deo gravissimè displicent. Non horretis, cum tali animi dispositione sanctissimis appropinquare mysteriis, Sacrà synaxi refici, & Exhomologesi obire, veluti columbæ fellis expertes enim verò columbæ estis, sed seductæ.

X. Sed edicite tandem, an non omnem, quem in corde nutritis, seu occultum seu apertum rancorem, Deo, per me id à vobis efflagranti, hoc ipso momento consecrare parati estis? Ego conceditâ mihi legatione functus sum; *Diligite inimicos vestros*: quid respondi feram? vultisne parere, vos demittere, injurias condonare? edicite! an hæsitatis etiamnum? DEUM immortalem! an non Christo summè obligati estis? Ille vobis loquitur, Ille id à vobis efflagitat;

tat: *Dico vobis.* Si extraneos alloquetur, in quorum gratiam nil unquam operatus est, dissimulari id forte posset; sed à vobis id exposcit, quibus corpus & animam, divitias, valetudinem, liberos, amicos, scientias, fortunam grandem, & quidquid demum in mundo hoc possidetis, concessit, à vobis, inquam, quorum amore tantas concoxit injurias, in quorum lytrum tantum Sanguinis profudit; & vel tantillum à vobis extorquere non possit? Potuit afflicta Abigail iracundiam Davidis mitigare, ut in sui gratiam injurias, à bardo & maleferiato Nabale illatas, remitteret; potuit à Gratiano impetrare Ambrosius, ut publicum Majestatis illud venià donaret; à Chilperico Rege Genovefa, ut læsæ Majestatis reos absolveret; potuit sacrae paginae objecto codice, ad vaticani palatii limina, & Totilæ genua prostratus Pelagius Diaconus, à barbaro illo Christianæ Religionis hoste extorquere, ut clementissimè ignosceret Romæ, etiam inimicæ, etiam servæ; & Christus à vobis obtinere nequeat, ut in ejus gratiam æmulo veniam largiamini? injuriam, despectum, uno non raro asperiori verbulo illatum, condonatis; vultisne Christum ipsum hanc à vobis gratiam, & supplicem, & in genua demissum postulare? quamvis ne hoc quidem detrectaturum credam; qui enim ad pedes Judæ perfidi & traditoris se abjecit, eos abluit, linteo extersit, basis excepit, forsitan non erubesceret, provolutus in genua supplex vobis accidere: an tanto cona-

tu sit opus, ut, quod ipsi placitum est, vobis persuadeat? Ah Viri nobiles & illustres! ignoscite, quaeso, quod dicturus sum: certus sum, si hæc vel illa puella aut matrona, quam vos conculum vestrum appellatis, cujus vultum velut idolum adoratis, cujus nutum & sensa animi prævertitis, cujus gratiam ambitiosè prensatis, si, inquam talis femina à vobis peteret, quod Christus rogat, omnia à vobis haud difficulter impetraret; & DEUM vobis supplicem, vestrique amore cruci suffixum tamdiu suspenditis? ô confusionem! ô contumeliam! ô dedecus; an usque adeo vitæ integri, & puri sceleris estis, ut nec mente, nec ore, nec opere unquam in illum deliqueritis? quæ ergo ratione veniam ab illo tam promptam, tam clementem speratis? percipite divinas protestationes, & timete: *Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester celestis peccata vestra:* fides ergo vos certos reddit, quod si inimicis vestris veniam dederitis, vos quoque veniam à Deo accepturi sitis: *Si autem non dimiseritis, nec Pater dimittet vobis peccata vestra.* Iterum ergo fides vos docet, quod, si veniam æmulo negaveritis, ea vobis quoque à DEO neganda sit. Quid ergo ad hæc? an perinde vobis est, placatum vel offensum Numen habere? an spontè ruitis in interitum, vósque ipsos petulantissime in infernum præcipitatis? si ita est, frustra verba facio: Dehiscat tellus, pateant inferi, immergite vos desperati, immergite flammis, in quibus

bus æternum ardeatis. Si verò misericordiam à Deo expectatis, *quâ fronte, quâ fronte*, inquam, finite me expectorem cum D. Augustino, *quâ fronte indulgentiam peccatorum suorum ante Tribunal Christi obtinere poterit, qui Deo, præcipienti inimicis veniam dari, non acquiescit?* & tamen, ô dementiam! nulli difficiliore sunt ad veniam hominibus danda, quàm qui vel maxima necessitate premuntur, eam à Deo exorandi. Res mira! sanctissimi quique, quibus causa ferè nulla est, à Deo rogandi veniam, offensi grates habent, maledicentibus dicunt bene, injuriis lacerati dona rependunt, timore unico inducti, ne Deus pari in ipsos severitate animadvertat, quâ ipsi in fratrem; & nos scelerati ac infelices! in singula momenta in ignes æternos ruituri, nisi Divini nos clementia, velut comâ capitis suspensos retineret, nos, inquam, scelerati, sacrilegi, malitiosi, de pace tractantibus tergum obvertamus? nulla nos satisfactio mitiget, nulla commoveat autoritas? impetret licet DEUS, roget, minetur; nil tamen nisi sanguinem, & mortem crepemus, æmulum nostrum mortuum & extinctum desideremus, atq; omne ei malum imprecemus? si glan- de non licet illum trajicere, atro saltem calculo in urnam immisso, ubi suffragia ferenda sunt, notamus; si stricto ense se non licet, stricto saltem calamo eum petimus; quod verberibus fieri nequit, id verbis executioni mandamus: verbo, nec aspectu, nec oculis, nec auribus eum dignamur, sed im-

R. P. Signori Quadragesimale,

placabili superbiâ dorsum obvertimus, veniam negamus. Ah Christiani! in tanti momenti negotio tanta stupiditas? ita cæco affectui obsecundamus? salutem nostram tantis periculis objicimus? Paradisi nobis januam occludimus, & hiantes inferni fauces referamus? quin potius ad Christum è cruce pendulum generoso proposito advolvimur, & ad sacros Ejus pedes, uberrimo sanguine manantes, causas nostras deferimus: *quid dubitatis? si injuriam deposueritis penes eum, ultor est; si damnum, restitutor est; si dolorem, medicus est; si mortem, resuscitator est.* Ita vos animat Tertullianus: an DEO diffiditis? nunquid ille obsequium tam nobile copiosissimâ remuneratione compensabit?

XI. Venite igitur, venite! ego sanctissimis Christi pedibus adgeniculatus, arreptam pennam venerandis plagarum hiatibus intingam, hòcque sacro cruore reconciliationis formulam conscribam. O DEUS & Domine mi, illius muneris autoritate, quo indignus hoc in suggestu fungor, ex præsentis populi voluntate palam Tibi declaro, ad pedes tuos sanctissimos omnes nos injurias, vel receptas vel recipiendas deponere: iram tibi nostram & rancorem immolamus; in tuum honorem odia nostra, velut in victimam, jugulamus, & quamvis durum accidat, vindictæ voluptate privari, at tua tamen imperia parebimus; pacem etiam non petitam offeremus, & oblatam ocyùs acceptabimus. Tu eâ nobis pietate indulge,

F

quâ

De Pa-
tient.

quâ nos æmulis nostris culpas condonamus, & si flagitia nostra nos ad tremendi tribunalis tui subsellia reos accusabunt, Tu defensorem age, protectorem & Patrem. Estne vestrum reperire vel unicum, qui subscribere renuat? eia in medium prodeat, & se ipsum manifestet! tunc enim verò mutabo stylum, & iustissimo quodam Zelo correptus, hoc ipso sanguine damnationis formulam exarabo. Per-
eat miserandus! qui petitioni Christi tam equæ, tam iustæ adversatur! Sanguis iste, quo salvari debuerat, illum condemnet, & perdat! omni pietate & misericordiâ exuatur! cadat ipse, & æmuli prævaleant; vidua permaneat sponsa, orphani filii, nepotes extorres & exules dispergantur, laribus careant, quæis recipiantur, nec cento superfit, quo tegantur; diruta mulctetur domus illius, dissipentur bona, & nomen

eius deleatur! *dispercat de terra memoria ejus, pro eo quod non est recordatus facere misericordiam*: redeant in mentem Divinam cuncta delicta, quæ patravit; cùmque ferro gravis & catenis onustus coram Divino tribunali sistetur; *judicium si ne misericordia fiat illi, qui non fecit misericordiam*! vindictam de illo expetant creaturæ omnes, sancti omnes Cælites, cacodæmones omnes: ultionem clament singuli, & universi! *Cùm judicatur, exeat condemnatus*! tollat DEUS è medio nostrum hominem tam sceleratum, qui petitionem à Christo gratiam contumaciter negat; facessat hinc procul, & abeat! Nos autem, qui reliqui sumus, ad Christi pedes provoluti, veniam flagitabimus æmulis, veniam nobis, veniam cunctis peccatoribus, veniam! veniam!

SERMO QUARTUS.

DOMINICA PRIMA QUADRAGESIMÆ.

Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore DEI. Matth. 4.

I. **N**on effingere Verbum DEI in animis, quod operatur cibus in corporibus, manifestum est, si Divo Chrysostomo credimus: *Quod corpori cibus est, inquit, hoc animæ est Divinorum eloquiorum doctrina.* Si Gregorio

& Ambrosio: *Cibus mentis est verbum Dei.* Eâdem linguâ Sanctorum plurimiloquuntur; nec sine ratione: DEI Verbum enim vitalem animæ calorem conservat, ne extinguatur, nutrit famelicam, imbecillem confortat, macilentam impinguat, quin præ-

roga-